

HIINA GLOBAALNE KAISUTUS

Xi Jinpingi saavutatud võimutäius Kommunistliku Partei kongressil on sissejuhatus Hiina arengule järgmisel 100 aastal.

Hiina luure plaan on Ülemaailmse Julgeolekuinitsiatiiviga (Global Security Initiative) lõhkuda Lääne julgeolekuarhitektuur.

Xi Jinpingi lubadus Hiinat veel rohkem maailmale avada tähendab Vöö ja Tee Initsiatiivi senisest veelgi jõulisemat ellurakendamist.

2022. aastal oli Hiina arengus märgiline sündmus Hiina Kommunistliku Partei (HKP) peasekretäri Xi Jinpingi 3. ametiaja kinnitamine, mis Xi kõne järgi juhatab Hiinas sisse arengu järgmiseks 100 aastaks. Uus 7-liikmeline alaline komitee komplekteeriti enneolematu ülekaaluga Xile lojaalsetest isikutest.

Xi Jinping jääb hea tervise korral väga tõenäoliselt ametisse ka neljandaks ametiajaks, st jätkab partei, sõjaväe ja riigi juhtimist ka pärast 2027. aastat, sest 20. kongressil tehtud vangerdused HKP juhtkonna ametisse määramisel ei viita väga selgelt Xi Jinpingi järeltulijale. 20 aastat võimul aga süvendaks pingeid parteis ning võimalust taasetendada 1970. aastate sündmusi, kui partei- ja riigijuhtimine oli Mao Zedongi ainuvõimu tõttu täielikult halvatud, majandus laostunud ning parteis vohas võimuvõitlus.

Xi Jinpingi 3. ametiajal, s.o järgmisel viiel aastal tõenäoliselt süveneb autoritaarsus ja jätkub suhete pingestumine Läänega. 20. parteikongressi välispoliitikale pühendatud osa oli üldpildis marginaalne, kuid väga kõnekas. Kongressi raporti sõnastusest ja kontekstist tuli selgelt välja, et Hiina lähiaastate eesmärk on külma sõja aegsele bloki-mentaliteedile kohaselt ehitada üles Läänele vastanduv tugev samameelsete riikide kogukond. Raporti alusel panustatakse selles eriti arengumaadele ning organisatsioonidele nagu BRICS ja Shanghai Koostööorganisatsioon (SKO).

Hiina retoorika ja maailmataju on selgelt muutunud. Kui varem esitles Hiina ennast kui regionaalsete ambitsioonidega suurriiki, kes *dengxiaoping*ilikult madalat profiili hoides salgas maha Lääne viited Hiina globaalsetele ambitsioonidele, siis nüüd Hiina

iseegi ei varja enam ambitsiooni tõusta globaalseks suurjõuks. Ühtlasi on Hiina hakanud levitama retoorilist visiooni inimkonna universaalsetest õigustest, konstrueerides inimõigustest HKP retoorika kohaselt uue, õiglasema ja inimkonnale sobilikuma kontseptsiooni. Varem oli Hiina rangelt seisukohal, et kogu inimkonnale sobilikke universaalseid õigusi ei ole olemas ning need on vaid lääneriikide meede sekkumisel teiste riikide siseasjadesse.

Hiina eesmärgiks on samameelsete riikide kogukonna kaudu õnnestada Lääne julgeolekukorda ja kehtestada Ülemaailmset Julgeolekuinitsiatiivi rakendades uus julgeolekuarhitektuur.

Allikas: Mark Schiefelbein / AP

2022. aastal oluline uus koostööalgatus on 2022. aasta aprillis Xi Jinpingi tutvustatud Ülemaailmne Julgeolekuinitsiatiiv (*Global Security Initiative*; GSI). Hiina luure hinnangul õnnestuks võimalikult paljude riikide (peaõhk on arenguriikidel) liitumisel GSI-ga lõhkuda Lääne julgeolekuarhitektuur. Kogu 2021. aasta rääkis Hiina väga kõrgel tasemel vajadusest teha Euroopa julgeolekuarhitektuur ümber Venemaa huve arvestades. Hiina asevälisministri Le Yuchengi sõnul tuleks NATO ajaloo prügikasti visata. Hiina seesugune süstemaatiline ja läbimõeldud tegevus õnnestab ka Eesti julgeolekut.

Hiina retoorika ja maailmataju on selgelt muutunud. Kui varem esitles Hiina ennast kui regionaalsete ambitsioonidega suurriiki, siis nüüd Hiina isegi ei varja enam ambitsiooni tõusta globaalseks suurjõuks.

Hiina n-ö globaalne kaisutus ei hõlma mõistagi ainult poliitilist dimensiooni, vaid samameelsete riikidega ühiselt autonoomset mikrokosmost üles ehitades ka tehnoloogiate, kaubanduse ja teaduskoostöö loomimist. HKP 20. kongressil rõhutas Xi Jinping Hiina senisest veelgi suuremat avatust ja tehnoloogiliseks superriigiks saamist aastaks 2035. Kui pealtnäha kutsus Hiina selle sõnumiga maailma oma kaupu Hiinasse eksportima (vastandina proteksionistlikule USA-le), siis HKP sõnavaras tähendab riigi avamine Vöö ja Tee Initsiatiivi veelgi tõhusamat elluviimist. See aga tähendab Hiina autonoomse mikrokosmose järjest süstemaatilisemat ülesehitamist.

Hiina nn uue ajastu välispoliitikas joonistub ühelt poolt üha selgemini välja vastandumine Läänega, kuid teisalt järjest aktiivsemaid katseid leida ja panustada samameelsetele Lääne isikutele, ühendustele ja riikidele. Hiina luure ei püüa ilmingimata leida maailmavaateliselt samameelseid isikuid. Jahitakse ka Hiinat kritiseerivaid kõrgel positsioonil isikuid, kes oleksid nõus endiselt kritiseerides ühtlasi levitama sõnumit Hiinaga arvestamise vältimatusest. Seetõttu ei oota koroonapoliitika lõdvendamist Hiinas mitte ainult tavakodanikud, vaid ka luurajad, et värbamiseks planeeritud süütu sildi all platvormüritusi korraldada.